

BUDA-PESTA

15 Maiu st. v.
27 Maiu st. n.

. Va eși duminică.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 20.

ANUL XIII.
1877.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Roman' a 2 galbeni.

DESPRE ISVÔRELE ISTORIEI. *)

I.

Rolulu istoriei la noi.

Noi Românii amu avutu unu trecutulu fôrte nenorocitu. Tiér'a nóstra, bântuita necontenitu de hórde barbare, a luptatu cu energia pentru aperiarea patriei si mântinerea nationalității. A trebuitu inse sè cademu pêne la urma, ceca-ce a causatu tramiterea din Stambul a Domniloru fanarioti pe tronurile românesci. Acesti straini ne-au datu lovituri de mórte, prin jafurile loru, prin aducerea de Greci cu miile în tiéra. Egoisti si îngamfati, ei au lucratu si tot-dé-una pentru distrugerea nóstra. Ast-felu, guvernati de ei mai bine d'unu secolu, Românii au inceputu a se descurajá pe fia-care di, a perde adevaratu-le caracteru, în câtu ajunsesemu într'o apatia generala séu mai bine în indiferentismu.

Mai la urma, acestu rêu inaintase atâtu de departe, în câtu multe familii își renegau originea românesca. Numai poporulu isi conservá limb'a, obiceiurile stramosiesci si iubirea de tiéra, càci mai toti boierii, afara de putine esceptiuni, se prefacusera în aprópe straini.

*) Conferintia tinuta 'n Societatea „Uniunea Româna“ din Paris, la 28-aprile 1877.

Ori-ce simtîmentu se póte stinge, cându îi vomu pune presiuni mari. Si de aceea la noi se stinsese ori-ce radia de patriotismu, se perduse mai cu totul acestu nobilu simtîmentu.

Sè ne uitâmu la Transilvania.

Boierimea ei s'a maghiarisatu, perdiându-si limb'a, obiceiurile si simtîmintele, adica totulu. Se gasescu familii unguresci, ai carora strabuni au fostu Români. Numai saténulu, în mijloculu persecutiuniloru celoru mai grozave, subt unu jugu strainu, isi pastréza pêne astadi nationalitatea, limb'a si obiceiurile, c'unu cuvântu mai numai elu a remasu âncá adevaratu Românú si, dupa cum sperâmu cu totii, totu astfelu va fi si pe viitoru.

Sè ne uitâmu la Basarabia, deslipita de sinulu Romaníei numai de vre 60 de ani. Familiele bogate, în cea mai mare parte, s'au rusitu, perdiându-si consciintia nationala, semnulu celu mai caracteristicu alu unei vietie proprie într'unu poporu. Boieriloru si fecioriloru loru, chiaru instruiti fiindu, la dènsii a-casa séu în tieri straine, le este rusine a spune cà suntu Români.

Acestu nume, scumpu nóue, pe care lupurtâmu cu mândria, la dènsii e unu semn de batjocura si de dispretiu. Si-ací déru iérasii numai poporulu isi mai pastréza nationalita-

tea, obiceiurile si limb'a. Numai elu are 'n-drasnél'a a-si versá foculu în contra Muscalioru si-a se plânge pe dânsii. Iata câte-va poesii din Basarabia, cari dovedescu cele spuse mai susu :

Eu, de cându m'am radicatu,
 Multe tieri am mai âmblatu,
 Cá Moldova n'am aflatu,
     Cá Moldova
     Si Craiova :
 Tiéra buna si blajina,
 De pagâni n'are hodina.
 Cui e voi'a sè dorésca
 Tréca 'n tiér'a Moschicésca,
 Sè-si faca casa pe malu,
 Sè duca doru cu amaru.

Acestu cântecu e tocmai de peste Nistru, unde suntu mai multe sate românesci. Români, ne mai întorcându-se înapoi, se svântau de doru. *)

Iata altele, cari suntu culese chiaru din Basarabia rapita :

Frundia verde baraboi,
 Ne-a facutu maic'a pe doi :
 Unulu Mercuri, unulu Joi,
 S'a împlutu lumea cu noi.
 Si-amu avutu o surióra,
 Ce-a împlutu lumea de para.
 Maic'a s'a luatu prin tiéra
 Sè ne strînga gramajióra,
 Sè ne dee 'n Balti la scóla **)
 (Mai bine-amu muri de bóla.)
 Muscalesce-oiu invetiá
 Cându eu limb'a mi-oiu uitá,
 Cându a cresce grâu în tinda
 Si-a ajunge pêne 'n grinda,
 Cându a cresce grâu în casa
 Si-a ajunge pêne 'n mésa.

Dea-mi-se voia a continuá âncá puțin cu citarea unoru atátu de duióse versuri :

Si baditi'a nu mai vine.
 Ori de mine-i s'a uritu,
 Ori Cazaci l'au omoritu ?
 Arda-i foculu la unu locu,
 Cum îmi arde peptu 'n focu !

 Si-oiu luá o féta mare
 De peste cele hotare,
 C'acolo suntu Moldovence
 Si mai colo suntu Muntence,
 Cu viersu dulce femeiescu,
 Si cu sufletu Românescu. ***)

Ast-felu fu 'n tóta Români'a.

Boierulu devenise strainu, si numai poporulu remasese românu. Cându vântulu civi-

*) Vedi „Cronic'a Husiului“ edit. din 1869 scri-sa de Melkisedek.

**) Balti, orasiu din Basarabia, unde suntu scóle rusesci.

***) „Poesii populare“, culese de V. Alesandri.

lisatiei a 'nceputu a sufliá puțin câte puțin în spre noi, patriotismulu s'a desceptatu în câti-va barbati, si, cá printr'o schinteia electrica, s'a transmisu în tóta tiér'a.

Rolulu ce-a jucatu în acelu timpu istori'a este însemnatu. Cându se credea cá Românu n'are nici o valóre si cá nu este aptu de nimica; cându numele lui erá unu semnu de dispretiu, atunci vinu câti-va barbati patrioti si striga : Români au fostu mari, si fia-care tre-bue sè fia mândru de numele seu, cáci istori'a dovedesce cá stramosii l'au purtatu cu demnitate !

Ión Vacarescu, de si la curtea Domnului fanariotu Caragea, nu mai putea stá la 'ndou-iéla d'a 'ntoná innuri de barbatia, innuri de acestea :

Aidi Române, aidi voinice !
 Lasa dealuri, vâi, colnice.
 Aidi, mosnénu de vitejia :
 Lenea nu e data tie.
 Pe uscatu, cá si pe mare,
 Si pe josu, tu esti calare !

Erá pe la 1818 *). D'abiá peste trei ani avea sè isbucnésca miscarea lui Tudoru Vladimirescu, acea salutara si d'a-purarea bine cuvântata miscare, care ne redete viéti'a propria si consciinti'a de noi ênsine. Ei bine, la 1818, Vacarescu cânta ast-felu pravilei de curându promulgate de Fanariotu :

Ah ! de-aru puté-ne dobândi
 Si câte-avemu perdute !
 Atunci ce duhuri n'aru gândi ;
 Ce limbi aru mai fi mute ?
 Atuncea si estu corbu sermanu
 Iéru acuila s'ar face
 Si-ori-ce Românu ar fi Romanu,
 Mare 'n resboiu si 'n pace. **)

Ast-felu începu a se scrie despre eroii nostri Alesandru-celu-bunu, Stefan, Mihaiu si altii. Patriotismulu, care zacuse pên'atunci stinsu, se reaprinse cu atât'a putere, în câtu totu ce nu erá românescu erá reu, si tóte lucrările Româniloru erau dictate de patriotismu. Cându se tipariá vr'o carte, nu se mai cautá cine e autorulu, déca este adeveratu séu nu ceea-ce se spunea într'êns'a. Cu câtu spunea mai frumosu si fapte mai maretie despre Români, cu atátu erá mai pretiuita si-avea mai mare succesu.

*) Vedi studiulu „Despre Idila si despre Al. Deparatienu“ de G. Dem. Teodorescu, în „Fóia Societâti Românisimulu“ Bucuresci. 1871.

**) Colectia din Poesiele marelui logofetu I. Vacarescu (Bucuresci 1848 tipografia C. A. Rosetti) prefatia de Voinescu II pag. V.

Acésta esplica literatur'a mediocra a autoriloru, cari astadi n'au mai nici o valóre literara, déru carii p'atunci se considerau cá cei mai mari literatori, se credeau cá, cá dènsii perfecti, nici cá se mai afla cine-va pe suprafati'a pamèntului.

Prin scólele nóstre, se invétia istori'a românesca a dlui Laurian, care astadi e o pedép-sa pentru scolari, càci este obscura si c'unu stilu greoiu.

Atunci ênse erá totu ce póte fi mai frumosu si mai placutu. Se 'nvetià cu cea mai mare bucuria.

Scrierile lui Asaky si Eliade, cari astadi nu mai potu ocupá primulu rangú în literatur'a nóstra. atunci se considerau dreptu capod'opere. Cându astadi nu se cunoscu mai de nimeni, séu fórte putínu, atunci se sciau pe de rostu. Cine nu cunoscea „Curierulu de Ambe-sexe“ alu lui Eliade, „Calindarele“ lui Asaky, „Povestea-vorbii“, „Mosiu Albu“ séu „Spitalulu amorului“ de Anton Pan?

Pe teatru, cându se audi pentru prim'óra limb'a românesca, piese séu cântece nationale, cându se vediù, cá se potu esecutá si 'n „limb'a patriei“, dupa cum se dicea p'atunci, éru nu numai în limbi straine, efectele fura din cele mai placute si mai salutare în publicu atátu în boerime. câtu si 'n celelalte clase.

Diarele si tóte scrierile se inspirau déru de patriotismu. Isteri'a, pe langa cá ea însasi contribuiá la desvoltarea acestui simtímèntu, mai da, cá împrumutu, idei si fapte aci literaturii usióre, aci poesiei, aci teatrului. Si din acésta scóla esira cele mai frumóse din poesiele reposatului Bolintinénu cá: „Pe o stâncea négra“, — „Cá unu globu de auru“ si atâte altele. Totu asiá s'a întèmplatu si cu unele din poesiele bardului nostru V. Alesandri, cá „Plaesii de la cetatea Neamtulu“, „Mei Tatare tine 'ti calulu“, „Hor'a Unirii“ etc. Romantiurile, miclele nuvele, tóte pe vremea aceea se siliau sè fia istorice.

Unii scriitori faceau istoria de simtíminte, prefacèndu faptele séu lasându-le la o parte, îndata ce ne erau nefavorabile.

D'aci ênse, resultà si unu reu, pe care trebuie sè-lu semnalàmu si sè-lu combatemu, în starea de progresu în care amu ajunsu: lips'a de scrupulu si de critica literara. *)

Càci, unii din literatii nostri, de s'au ae-

*) Vedi, in acésta privintia, studiulu criticu si bibliograficu alu dlui G. Dem. Teodorescu „Cercetàri a supra proverbeloru române.“ Bucuresci, 1877.

rule d'a se pretinde scriitori mari, totusi chiaru adi scriu istoria fara nici o critica, inserându faptele unele dupa altele, precum le-au culesu, cá si cum aru spune povesti.

Nu mai departe, cartea intitulata: „Le peuple roumain d'après ses chants nationaux“, care a facutu óre-care huetu la aparitiunea ei, celu putinu la Paris, n'are intr'èns'a dramu de critica, cu tóte cá este o tesa de doctoratu în litere.

Deschisa la întèmplare, gasescu la pagin'a 72 cá, pe timpulu lui Alesandru-celu-bunu, la 1401, se affá la Sucéva o facultate de dreptu (sic.) Prin urmare putem deduce, cá 'n tíera la noi, pe la 1400, amu avutu juristi, si putem face si alte deductiuni, cari cu tótele voru fi false.

Lucruri de soiulu acesta, înaintate fara dovedi, nu potu fi crediute; ele se scriu prin calendare, dupa cum sunt multe intr'ale lui Asaky.

Isteri'a de simtíminte erá folosítóre, pe timpulu renascerii nóstre. Astadi inse, cându în inim'a fia-carui Românu a petrunsu îndestulu simtímèntulu nationalu, astadi cându avemu consciintia de Români, trebuie sè facemu din istoria o adevèrata sciintia.

Nu mai avemu nevoia s'ascundemu nimicu din trecutul nostru. Sè cautàmu déru a strabate veacurile cu sange-rece, fara pasiune, criticându cu seriositate diferitele isvóre istorice, priimindu pe Domnii trecuti cu purtarea si faptele lor, bune séu rele, cu înjosirea séu mândri'a de care au sciutu sè dea probe.

Numai ast-felu vomu avé o adevèrata icóna a trecutului. fara împodobiri si fara nascociri. Sè bagàmu de séma déru a nu cadé în eróre, cându ni se presinta vr'o scriere de la 'nceputulu renascerii nóstre. Sè 'nctàmu a crede totulu, fara celu mai micu scrupulu.

Autorulu cartii mentionate, dlu Craciunescu, n'a sciutu, prin ajutorulu criticeii, sè deosebésca ceea ce póte fi unu faptu seriosu istoricu, de aceea ce póte fi banalitate.

Spunerea despre facultatea de la Sucéva se întèlnesce în scrierile betrânului Hasdeu, si anume într'unu discursu politicu, tinutu la Hotinu. Déru discursurile politice din camere séu de ori-unde aru fi, nu se potu luá dreptu temeiu pentrn istoria. Isteri'a în politica se 'mladia dupa interessulu partiteloru, si cei ce scriu seriosu, trebuie sè lase la o parte afirmàrile din discursuri.

Sè cautàmu a vedé ênse cum erá constituita sociétatea nóstra, cari i erau moravurile,

institutiunile si simtimintele. Căci numai astfel vom pute face o adeverata istoria. Istori'a unui poporu este greu de scrisu. Ea are nevoia de unu timpu îndelungatu si de cercetări neobosite.

Pentru a studiá istori'a, trebuie sè i-se cunosca mai ântâiu isvórele, si acestu studiu se face cu ajutorulu archeologiei, criticei texturiloru, paleografiei etc.

Materialulu adunatu pêne acum, la care au contribuitu N. Balcescu, Papiu Ilarianu, Laurianu, éra astadi Hasdeu, Odobescu, Cipariu. Sturdza etc. totu nu este de ajunsu pentru a face o istoria completa a Româniloru.

Isvórele istoriei sunt numeróse. Me voiu încercá a enumerá pe unele, aretându cum trebuiescu culese, fara a intrá ênse în tratarea loru pe largu, ceea-ce n'asiu puté sè facu eu.

Iata isvórele despre cari îmi propunu a vorbí:

1. Cronicele nationale.
2. Cronicele straine (monografiile, caletoriele pe la noi etc.)
3. Hrisóvele séu uricele.
4. Cartile tiparite 'n secolii trecuti. Voiu atinge putinu despre tiparu si catalóge.
5. Monumintele remase de la Romani.
6. Monumintele remase de la fundarea principatelorú încóce.
7. Poesi'a populara.

(Va urmá)

George Sion.

DESMOSTENITI.

Umbr'a fugé cu pripire. Radí'a falniceloru diori
Se resfrânge sficiósa peste umedele flori,
Ér verdéti'a 'nfragidíta d'ale roptii mangaiári
Se 'mladia 'ntr'ale dilei recoróse adiári.

Galbeni, tristi, cu fruntea 'n flacari si cu mintea raticita,
Ei se 'ntorcú de la desfrêuri : viétia aspra si cumplita,
Care séca bietulu sufletu de maretie cugetári,
Care stinge 'n inimi dorulu tainuíteloru visári.

Si, cându totulu se descépta, paseruc'a 'n ciripiri,
Frundi'a de duióse síopte, fluturii din aromiri,
Ei, sdroboti de oboséla, fara timpu imbetraniti,
Zacu pe patulu injosirii, cá copii desmosteniti!

Maiu 1874.

G. Dem. Teodorescu.

MIRÉSA PENTRU MIRÉSA.

— Comedia in trei acte. —

(Urmare)

Rucsanda : Ah !

Veronica : Dóra glumesci !

Virginia : (cu ironía.) Én uita-te, scump'a mea, mai bine ! Nu cumva totusi te insieli ? Nu credu sè fia cu putintia, cá o femeia maritata sè scria epistola de amoru unui omu strainu. Nu te credu capabila de o fapta atátu de compromitiátóre.

Movilescu : (catra *Ulpianescu*.) Te prepadescu ! Te impuscu.

Ulpianescu : (spariatu.) Me rogu de iertare. Eu nu sum de vina ! Epistol'a n'a fostu destinata pentru mine, si numai din gresiéla mi-s'a adusu.

Veronica : Éراسi neghiobulu de Jeanu a incurcatu itiele.

Cleopatra : Da, da. Epistol'a n'a fostu menita acestui domnu.

Ulpianescu : (la o parte.) Gratia Domnului, cá m'a scapatu. Tigrulu acest'a érá p'áci sè me spintece.

Rucsanda : Va sè dica éراسi o constructiune.

Ulpianescu : Confusiune. Bine dici. Nimicu altu ceva, decátu o confusiune.

Movilescu : Ba inca ceva. Dar déca n'a fostu adressata dtale, cui a sunatu aceea dara ?

Cleopatra : Nimenuia.

Movilescu : Nu-ti bate jocu de mine, déca m'ai insielatu. Domnule *Ulpianescu* ! Spune dta, cine trebuiá sè capete acea epistola ? Déca nu vei raspunde, unulu din noi nu va scapá d'alice viu.

Ulpianescu : (la o parte.) Auleo Dómne ! Sè spunu séu sè nu spunu ? Totusi va fi mai bine, déca voiu puté scapá cu pielea curata.

Movilescu : (restitu.) Nu vorbesci ?

Ulpianescu : (tremurandu.) Vorbescu, vorbescu, me rogu cu umilintia.

Movilescu : É bine ?

Ulpianescu : Epistol'a a fostu sè ajunga in ma-n'a domnului Iustinianu.

Veronica : In a lui Aureliu ?

Virginia : Istori'a se incurca de minune bine. Éta ce aventura interessanta !

Cleopatra : Dar e o calumnía, infama ceea ce dice acestu omu.

Movilescu : (catra *Ulpianescu*.) Adeveresce omule, séu ti-taiu urechile.

Ulpianescu : Voiu adeverí indata. Dar sè chiamámu pe Jeanu ! Elu mi-a spusu.

Cleopatra : Sè nu ne dejosimu, pana sè ajungemu in gur'a servitoriloru. Nu trebue sè chiamámu pe Jeanu. Éta eu recunoscú, cá epistol'a a fostu menita domnului Iustinianu.

Veronica : Recunosci? Ah! fatiarnica! Ast'a a fostu dara resbunarea ta in contra Virginiei?

Virginia : Resbunare in contra mea? Ce va sè dica ast'a? Asiá dara aice s'a tiesutu unu complotu.

Veronica : Inse nu cu invoirea mea si cu concursulu meu. Eu am spusu din capulu locului, cà nu me invoiescu la nimica si nu ieu a supra mea nici o resbundiabilitate.

Virginia : Va sè dica ai sciutu si tu, si totusi nu mi-ai graitu. Ast'a e amici'a si sinceritatea ta?... Incátu pentru Cleopatra...

Cleopatra : Scumpe Ieronime, tu me credi dara vinovata?

Movilescu : Cam asiá. Dar lasa, cà vomu vorbi mai tardiu. Déca ve va fi cu placere, poftimu onorabile tribunalu in gradina!

Veronica : Pré bine. Sè esimu!

Cleopatra : (esindu trece pe langa Ulpianescu, si i dice incetu.) Ticalosule! (Esu toti, afara de Ulpianescu.)

Scen'a XI.

Ulpianescu singuru.

N'am norocu si pace buna!... Am voitu sè

Marele duce Nicolae,
comandantulu siefu rusu.

Abdul-Kerim pasia
generalissimulu turcu.

Cleopatra : Rogu-te, nu continuá! Sciu ce vrei sè dici. Recunosc, cà meritu man'a ta. Am gresitu. Dar ve rogu pe amendoue sè me iertati. Am voitu sè facu o nevinovata intriga de amoru. Inse m'am pacalitu. Éta me si pocaiescu.

Movilescu : Nevinovata? Voiu vedé acusi.

Virginia : Eu te iertu.

Veronica : Si eu.

Movilescu : Dar eu nu. Inse nu poftescu sè debatemu aice si acuma mai departe acésta cauza. Credu, cà e destulu de limpedita. I voiu face eu acusi deslegarea finala.

scapu de duelu, si éta m'am scapatu si de postu... Lucru prostu!... Si ce planuri frumóse mi-am facutu... Cum asiu mai fi traitu eu de bine!... Asiu fi ajunsu domnu si n'asiu fi lueratu nimica... M'asiu fi ingrasiatu cá si egumenulu din cutare manastire; dar éta cà trebue sè remanu slabu si uscaciosu, cá si croitoriuulu care in veci nu are ocasiune sè fure din panur'a ce i s'a datu...

(Finea va urmá.)

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

Cei doi cai incepura sè inainteze éراس in galopu pe o cale la inceputu larga, care inse nu peste multu se transformà in o carare atâtu de ingusta, in câtu amazon'a si cavalerulu, mergêndu langa olalta, mai cà se atingeau, si câte-odata lungile bucle parfumate ale junei femei loviau chiar faci'a lui Saint-Maixent.

O bolta désa de frundisii se intindea a supra capului Olimpiei, si a marquisului, si acést'a facea calea cam intunecósa. Copitele cailoru loviau muschiulu secu, fara sè stîrnésca echou.

In departare nu se audià decâtu canteculu monotonu alu cucului si miculu sgomotu secu produsu de ciocanitóre, lovindu trunchiulu arboriloru cu verfulu ciocului seu ascutítu.

Capetulu-Lumei érá unu locu mai renumitu in acésta parte din Auvergne, unde se intemplara faptele ce povestim, si — lucru rar — érá vrednicu de renumele seu.

Cetitorii nostri sè-si inchipuiesca o vale ingusta si adâncă, incungiurata de niste masse de granitu de o inaltime ametitóre.

De-odata acele masse se apropiu si se finiau intrunindu-se, formandu in faci'a visitoriului unu zidu giganticu si intunecosu, care par cà dicea omului : „Nu vei merge mai departe de aici !“

Pentru acést'a se numià Capetulu-Lumei.

De la inaltítea cea mai inalta a stâncei, unu torentu coborindu-se din muntii ce inchideau orizontulu si ale caroru piscuri albe se pierdeau in mijloculu noriloru, grabià in josu cu unu sgomotu de cataracta si disparea intr'o prapastia cercularia, de unde esiau nencetatu niste aburi albi, ce semenau unui noru de fantóme.

Prapastii'a acestei adâncimi érá atâtu de mare, in câtu padurarii din pregiurulu acela afirmu cu tóta convingerea, cà nu are fundu, séu cà celu putinu ajungea in linia drépta pana 'n mijloculu pamentului.

Arborii mari ai padurei ajungeau mai pana la marginea abisului, si aburii cascadei acoperiau cu o vecinica rosíetia frundiele castaniloru din apropiare.

Astu-felu érá loculu unde mergea Olimpia, condusa de Saint-Maixent.

O departare abià de o mila despartià Capetulu Lumei de cârcim'a unde Lazaru in diu'a precedentă asiedià pe cei patru banditi ai sei.

Cam la o suta de pasi de abisu terenulu devinià lunecosu si greu pentru cai, càci o multime de cursuri mici de apa se stracorau sub iérba si sub muschiu.

Unulu din aceste cursuri se versà intr'unu micu bazinu rotundu, taiatu de natura cu o perfectiune miraculósa. Unu fiu de rege ar fi invidiatu acea scaldă de granitu poleitu, unde viniau sè beie tóte pase-rile padurei.

Saint-Maixent statù locului.

— Nu putem merge mai departe cu caii, — dise elu. Déca vrei, vér'a mea, sè mergemu pe josu, si pana candu Germain va lasà sè beie caii nostri din acésta adaptatóre de stâncă, noi vomu trece inainte pana la marginea prapastiei . . .

Olimpia nu response, ci se coborì de pe calu fara ajutorulu cavalerului seu.

Frênele fure date in mânile servitoriului, si ju-n'a femeia, aredicandu cu o mâna rochi'a sa si cu cealalta radiemându-se de bratiulu marquisului, dise intr'unu tonu cá de comanda :

— Vino, vere . . .

Amendoi, mergêndu cu precautiune prin locurile uscate ale terenului, se indreptara spre partea cealalta a vâii.

Dupa ce lasara in urm'a lor cei din urma castani ai padurei, Saint-Maixent se opri.

— Cum ti-place loculu acést'a? — intrebà elu pe marquis'a.

— Mi-pare maretiu, dar de o tristétia inspaimentatóre, — response frumós'a Olimpia. Unu asemenea locu te infióra. Ti-vine a crede, cà aici se va intemplà unu ce infricosiatu. Mai cà mi-i frica.

— E bine, sè nu mai remânemu dara nici unu momentu aici !

— Dta credi dara cà me temu? Mi-ai disu, cà vomu merge pana la marginea prapastiei . . . Vino . . .

— Dar, vér'a mea . . .

— Vino, eu voiescu !

XXIX.

La Capetulu-Lumei.

Saint-Maixent se inchinà in semnu de ascultare si apucà éras-si sè mérga catra abisulu in care se versà cascad'a.

Olimpia, gasindu fara indoie-la, cà elu merge pré incetu, i parasi bratiulu si inaintà singura pana la marginea estrema a vâii rotunde, din care se audiau mugirile surde, si din care esiau aburii despre cari vorbiramu, si plecându-se spre acea prapastia cu o indresnéla de necreditu, voià sè mesure adâncimile intunecóse, pe cari norii umedi si miscatori i inchideau dinaintea ochiloru.

Marquisulu ajunsu la ea inspaimentatu de indresnéla ei.

In adeveru in fa-care momentu putea s'ò cuprinda ametiél'a, facêndu-o sè-si piérda eculibrulu, si miliónele cu atâta caldura dorite de elu aveau sè dispara in abisu dimpreuna cu ea.

La acésta ideia, Saint-Maixent simti unu fioru trecêndu prin corpulu seu.

Jun'a femeia se totu uitá si pareu a fi de totu adâncita in privirea sa.

Marquisulu nu cutezà nici sè-o atinga, nici sè-i adreseze o vorba, càci in situatiunea critica in care se asiedià ea fara vointi'a ei, cea mai usióra suprindere, cea mai mica miscare, putea sè devina periculósa.

De-odata Olimpia facù doi pasi inderetru, se întorse catra gentilomulu si aruncandu pe fati'a lui o privire fórté curiósa, lu-intrebà, aretandu-i prapastii'a cu capetulu sbiciului :

— Ce ai face déca asiu cadé acolo ?

Suprinderea marquisului, fu fórté mare ; cu tóte aceste, ori câtu de putinu fu pregatitu la acésta întrebare, elu response fara siovaire :

— Asiu sarí si eu acolo numai decâtu.

— Cà sè me scapi? — continuà Olimpia. Scii bine, cà aceea ar fi cu neputintia.

— Da, sciu.

— Dar atunci pentru ce m'ai urmá?

— Cà sè moru cu dta.

Lungele pleope ale Olimpiei se lasara pe ochii ei mari, si rosietî'a fatiei sale deveni si mai viua.

— Dîci ceea ce cugeti, vere? — continuâ ea dupa o secunda.

— Te asiguru.

— In adeveru ai face acêsta?

— Ti-juru pe onôrea mea de gentilomu! Te mai indoiesci?

— Cum sè me indoiescu? Credu cã nu s'a mai vediutu nici odata unu frate voindu sè mîra pentru cã a moritu soru-sa.

Aceste cuvinte din urma, fure insotite de unu zimbetu stralucitu.

— Olimpio! Olimpio! — strigã marquisulu intr'unu tonu emotionatu si cu o vîce passionata, — scîi cã ceea ce simtiescu pentru dta nu este o iubire de frate! Scîi bine, cã eu te iubescu altu-felu, si de o mîia de ori mai multu decãtu viêti'a mea! Pentru ce continui dara a jocã cu mine acestu jocu crudu? Pentru ce voiesci a-mi frange ânim'a, aretandu-mi cã nu me intielegi?

Frumós'a Olimpia pentru prima-óra nu intimpinã acêsta declaratiune prin risete sêu prin unu respunsu batu-jocoritoriu.

Ea si-inchinã capulu fara a responde, si norulu ros'a a fatiei sale devini rosîu ardietoriu.

Dupa aceea, peste unu momentu, radiemandu-se de nou de bratiulu marquisului, ea dise cu o vîce atãtu de lina, in cãtu acea mai cã se pierdea in sgomotulu mare alu apeî ce curgea:

— Vîno . . . sè mergemu . . .

Si dins'a lu-conducea spre partea in care caii remasera sub padî'a servitoriului. Ea mergea iute si totusi para cã frãnta prin o adãnce emotiune din launtru si se impededã la o fia-care pasiu.

Saint-Maixent trebui sè o aredice cã s'o urce in sié, si ea prinse frêulu cu o mana nesigura si mai tremurãtore.

— Ce stramutare! — cugetã marquisulu, — ce peregatire minunata pentru scen'a teatrãla ce are sè se petrêca.

Olimpia si tovarasiulu ei mergeau in pasi, fara sè schimbe o vorba. Saint-Maixent se feriã a rumpe tacerea acêst'a; elu sciea fôrte bine, cã visãrile junei femei i voru servi mai bine, decãtu cele mai stralucite cuventãri.

Acêst'a durã cãte-va minute, apoi dômn'a Chavigny parũ a se desteptã de odata.

— In galopu! — dise ea, — in galopu! — ridicandu-si sbiciulu si lovindu-si iép'a, cã s'o stêrnêscã.

S'ar fi pututu crede, cã in acêsta cursa furiôsã ea cautã a fugi de propriele sale cugete.

Marquisulu se lasã intrecutu suridiendu.

De odata, dinapoi'a loru, resunã unu strigatu.

Olimpia si Saint-Maixent si-oprira caii si se rentôrserã.

Calulu servitorului, care viniã in urm'a loru, cadiũ, si acela cadiũ intr'unu modu atãtu de nenorocitu pe calaretiulu seu, incãtu servitorulu in cadere sirupse unu picioru.

Saint-Maixent se cobori si fugi la elu.

Omulu suferiã grozavu; calulu nu se putea a-redicã.

— E gresiél'a acestui dobitocu ticalosu! — gân-gãvi servitorulu injurandu cã unu paganu. Unu mo-

mentu elu incepũ a tremurã sub mine, pare c'ar fi fostu beatu; lu-impitenai cãtu mai tare, candu de odata, éta elu a scapetatu din tôte cele patru picîore pe unu terenu atãtu de netedu, cã si ale'a mare a parcului. Si privesce, domnule marquis, nici nu mai resufla, e cã mortu . . . Par' cã a intratu in elu Necuratulu.

— Bunulu meu baiatu, — i dise gentilomulu, — nu te teme de Necuratu. Caii nostrii inferbintati au beutu apã fôrte din fantan'a de la Capetulu-Lumei, si acêsta nebagare de sêma e singur'a cauza a nenorocirii ce a patitu. Ffi siguru, cã voiu avé grigîa de tine, si nu peste multu te vei vindecã; si ti-promitu din pung'a mea unu daru frumosu.

— Domnulu marquis e fôrte bunu, inse bietulu meu picioru me face sè suferu infricosiatu.

— Aibi curagiu si rabdare, te voiu pune langa unu trunchiu de arbore, si indata-ce ne vomu rentôrce in castelu, voiu tramite pe ortacîi tei sè te aduca a casa.

Saint-Maixent asiediã pe servitoru cum putũ mai bine, spre a-i usiorã in cãtu-va junghiurile ce-i causã piciorulu frantu. Lasã acolo calulu totu intinsu, care parea de jumetate mortu, si se rentôrse la Olimpia.

— Sè grabimu, — i dise ea, — trebue sè tramitemu cãtu mai iute va fi cu putintia ajutoru acestui nenorocitu.

Si ea manã de nou iép'a sa in galopu.

In restimpu de optu sêu diece minute Nina alergã repede cu vigîrea sa indatinata, apoi merse mai incetu fara sè se véda din ce cauza, si dômn'a Chavigny esclamã cu mirare.

— Ce s'a intemplantu, vér'a mea? — intrebã marquisulu.

— Iép'a mea s'a impededatu de dône ori dupa olalta; nu mi-se pare cum stã pe picîore, se clatina, par cã ar stã sè cada. Curiosu!

— In adeveru curiosu! — murmurã Saint-Maixent. Perulu seu uscatu si stralucitu, éta cã acuma e acoperitu de sudóre, narile-i se reslatiescu, costele-i par' cã se frangu. Ce reu grabnicu e acêst'a?

La acêsta intrebare, frumós'a Olimpia nu putũ responde.

— Dôra nu va fi nimicu, — siopti ea. Sè ple-cãmu; cugeta, cã acestu bietu de Germain nu pôte sè remana multu timpu parasitu!

Nina, pe care sbiciulu o atinse de nou, facũ o incercare spre a rencepe galopulu, dar puterile o parasira: ea tremurã pe picîorele sale slabite, apoi se leganã cã luntrea ce va sè se cufunda, si in urma cadiũ, trêntindu pe Olimpia in caderea sa, intocmai cum calulu servitorului trênti pe Germain.

Spre norocire marquisulu se aflã acolo, gata spre a o ajudã; elu prinse jun'a femeia — asiã dicêndu — in sboru si o redicã din siea mai nainte de a o fi trêntitu Nina.

Acêst'a se intemplã intr'o poiéna acoperita cu tufe mari si cu stãnce pline de buruiene.

Acêsta poiéna parea a fi desiérta.

Olimpia se desfacũ din bratiile lui Saint-Maixent si aruncã o privire nemangaiaabila a supra iepei pe care o iubiã multu.

Nina, intinsa pe muschiu, parea incapabila de a face nici o incercare de a se redicã.

Niste miscãri convulsive, cari semenau cu acele ale agoniei, scuturau corpulu seu elegantu si sveltulu.

— Muri-va? — întrebă jun'a femeia cu lacrimi în ochii ei.

— Că sè vorbescu sinceru, vér'a mea, eu tare me temu de ast'a. Totusi este cu putintia, cá acésta crisa neesplicabila sè aiba unu sfirsitu norocosu; dar abia cutezu sè speru acést'a.

Pana candu dise aceste, Saint-Maixent ascultá cu atentiune incordata acele sgomote monotóne, cari semenau cu vocile padurilor, candu ventulu adhia printre frundie.

Parea cá astépta ceva si cá astépta cu nerabdare.

De odata tresari si cu mare greutate stinse fulgerulu care stralucia în privirea sa.

O siueratura usióra, pe care ori cine afara de elu ar fi pututu-o confundá lesne cu cantecele glumeti alu unei merle bine dispuse, se facu audita la mica departare.

— Serman'a Nina! — reluá cu tristétia dóm'n'a Chavigny; — erá unu animalu bunu! . . . saria vesela sub mine si pareá falósa de a me purtá! Déca nu o voiu mai vedé viua, mi-va paré reu multu timpu.

Frumós'a Olimpia sterse o lacrima, apoi dupa tacere scurta continuá:

— Suntemu celu putinu la dóue mile de castelu! Ce vomu face?

— Nimica nu e mai simplu, vér'a mea, — respunse Saint-Maixent, — si acést'a sè nu te neliniscéca. Voiu luá siéu'a de pe Nina, careia i este de prisosu, si o voiu pune pe Ralph, care — gracia cerului! — se pórtá de minune. Si dta te vei urcá pe elu.

— Dar dta?

— Eu voiu merge pe josu; dóue mile pentru unu vênatoru cá mine, nu sunt nimicu; nu ni va trebui mai multu decátu o óra.

Fara sè astepte respunsulu marquisei, Saint-Maixent se puse a deslegá ching'a Ninei si a asiediá siéu'a femeiesca pe spatele viguros alu calului spaniolu.

Abia fini acést'a, candu calulu — apucatu de unu capritiu momentanu — séu dóra indemnatu de o impienare misteriósa si nevediuata, si-aredicá iute capulu, smulse frânele din manile marquisului si apucá sè alerge iute in mijloculu poienei.

Olimpia scóse unu tipetu.

— Nu te teme, vér'a mea, — grabi a-i dice Saint-Maixent, — Ralph e fórté blandu, elu cunósce vocea mea si se va oprí; lu-voiu readuce fara multa greutate.

Si dinsulu fugi dupa calu, care — falosu si viosu de libertatea sa cástigata, saria cá si unu mândiu de unu anu.

Frumós'a Olimpia remase singura la tulpin'a unui castanu giganticu.

XXX

Banditii falsi.

Abia trecu unu minutu, si Saint-Maixent disparu dinapoia unui trunchiu de stânce acoperite de vegetatiuni bogate, ce amu descri'so in poiéna.

Abia disparu elu din vedere, candu patru siueraturi resunara lamuritu si distinsu, venindu din patru ânghiuri ale unui patratu, in mijloculu caruia se afla dóm'n'a Chavigny.

Si de odata niste ómeni cu fetie de banditi

esfra dintre tufe si se indreptara repede catra jun'a femeia.

Olimpia, vedindu apropiandu-se aceste figure intunecóse, fu cuprinsa de frica si voi sè fuga, dar noi veniti i inchisera calea.

Ea se 'ncercá a strigá ajutoru, sperandu a fi audita de Saint-Maixent; dar i fu cu neputintia a scóte unu sunetu; spaim'a inghiatiá pe buzele sale tipetulu înainte de a-lu scóte.

Cei patru ómeni totu se apropiau.

Si erau asiá de aprópe, încátu li ajungea a-si intinde bratiile spre a atinge pe jun'a femeia.

Ea si-aduná tóte puterile, totu curagiulu seu, si dise cu o voce tremuranda:

— Ce vreti cu mine?

Unulu dintre banditi si-luá josu pelerí'a deformata; i facu o salutare grotesca si respunse, punendu-si man'a pe ânima:

— Linisceste-te, dómna marquisa, nu ti-se va face nici unu reu!

— Inca odata ce voiti cu mine? Sunteti lotrii?

— Nici decátu! — respunse omulu cu pelerí'a in mana cu o miscare de indignatiune comica. Dóm'n'a marquisa ne ofenséza, vorbindu-ni astu-felu, celoru mai de omenia flacái din lume, insarcinati cu unu rolu care ne onóréza! Suntemu agentii diplomatice ai unei impaciuiri de casatoria; viniramu sè cautámu pe dóm'n'a marquisa din partea pré naltului si pré puternicului domnu, marquisulu d'Aubray de Chavigny, barbatulu ei, care nu mai póte sè traiesca fara ea.

Olimpia tresari din crescetu pana 'n picióre.

— Si déca voiu refusá a ve urmá? — întrebá ea.

— Dóm'n'a marquisa nu va refusá; vede bine, cá noi suntemu multu mai tari. Noi vomu pazi tóte respectele, si déca dóm'n'a marquisa se va supune, precum nu me indoiescu, si ne va insoti de buna voia, vomu puté evitá d'a-i legá manile si de a-i pune unu scalusiu in gura.

— Lasi ce sunteti, me atacati fiindu cá me credeti fara aperatoru. Dar eu nu sum singura. Ajutorulu meu va vini.

— Scimu fórté bine, cá dóm'n'a marquisa se afla sub protectiunea unui gentilomu; dara noi suntemu patru insi, inarmati bine, resoluti de totu, si déca acelu gentilomu ar avé nebuní'a de a se vérí in ceea ce nu-lu privesce, noi lu-vomu omori indata. Ascultane, dómna! Cátu de putinu de cumva dóm'n'a marquisa tîne la viéti'a cavalerului seu, i svatuescu a se decide. Domuulu Chavigny, lipsitu de timpu indelungatu de presinti'a dulce a sociei sale bune, e nerabdatoru si se schimba invederatu; sè nu facemu a asteptá pe acestu domnu vrednicu. Avemu cai la câti-va pasi, intr'unu locu frumosu, dóm'n'a marquisa binevoiesca a merge pe josu pan'acolu.

— Nici odata! — respunse Olimpia resoluta.

— Acest'a e cuventulu din urma alu dómnei marquise?

— Da! de o suta de ori da!

(Va urmá.)

S A L O N U.

Calendarul săptămânii.

Dumin.	15 27	E. Rusalii. c. p. Pacomiu M.
Luni	16 28	Lunia rusal. c. p. Teodor Sfintit.
Marti	17 29	ss. ap. Andronicu, Iunia.
Mercuri	18 30	ss. mm. Petru, Dionisiu, Andreiu.
Joi	19 31	s. st. m. Patriciu, s. Acaciu.
Vineri	20 2	s. m. Talaleu, cc. pp. Nicita, Ioanu.
Samb.	21 2	ss. Imper. Constantin si Iléna.

Damele romane si resboiulu.

Abia începù sè bubuie primul tu nu pe pamentulu Romaniei, damele române si grabira a-si face datorîa.

Onóre loru!

In nrulu trecut publicamû formarea unui comitetu de dame in Iasi, pentru ajutorarea ranitoru, — si éta acuma ne aflâmû in placut'a pozitune de a puté reproduce dupa „Timpulu“ urmatórea depesia a nobileloru nóstre surori din Bacau.

Depesi'a suna astfelu:

Inaltiméi sale Elisabeta Dómn'a Romaniei,

Maria Ta!

Miscate de suferintiele ce amenintia Tíer'a nóstra, in impregiurârile de fatia, Societatea dameloru din Bacau au formatu unu comitetu, in scopu d'a aduna prin concursulu tuturor cetatieniloru din acestu judetiu, sume de bani spre a veni in ajutorulu ranitoru din armat'a nóstra. Cu profundu respectu si multu devotamentu rugâmû pe Maria Ta sè binevoiesca a luá acésta initiativa patriotica sub augustulu Seu patronagiu, onorand'o cu primirea presidentiei.

Ale Mariei Tale, pré plecate serve:

Zulnia Sturdza, Natalia Willner, Catinca Krakti, Cleopatra Sturdza, Natalia Dimitriu, Olga Septelici, Hortensia Mortun, Eugenia Sachelarie, Savastita Rosetti, Ruxanda Sturdza, A. Pulcherie, A. Doniche, Maria Cheninger, Eleonora Lozinska, Monahia Eugenia Sion, Aglae Exarhu, Caterina Teodoru, Maria Dumbraveanu, Alina Corivan, Polixenia Spiru, Anna Dragomirescu, Josefina Cernahovski, Helena Holban, Zoe Tetoianu, Eleonora Rosetti, Eleonora Mortun, Zoe Mortun, Maria Andrei, Tarsitia Bene, Savasta Dumitriu, Pulcheria Floresco, Catinca Rosetti, Maria Istratti, Elena Tintesco, Elena Tuvinarachi, Maria Tataru, S. Radovici, Maria Savloska, Catinca Miller, Catarina Voronca, Sitia Vasiliu, D. Homocianu, Maria Macri, Catarina Panu, Catarina Kiro, Maria Paltier, Catinca Dragoevici, Aristia Sacara, Maria Ene, Maria Tilenski, Eleonora Stane, Amalia Klugher, Matilda Sevastianu, Catarina Teleniski.

Nobilulu esemplu alu dameloru nóstre din Romanîa n'a remasu fara resunetu nici dincóce de Carpati.

Chiar acuma primimû urmatórea insciintiare:

Societatea de dame române in Sibiiu.

Procesu verbalu.

Astadi in 17 maiu 1877 subsemnatele, in faci'a

eveneminteloru ce incepu si au inceputu dejá in orientulu Europei, conduse de simtiementulu de umanitate, au crediutu de a loru sacra detorintia, de a veni cu mijlócele loru possibili in ajutorulu ostasiloru români raniti, si usiorarea suferintieloru familieloru celoru cadiuti in lupta.

Spre acestu scopu au decisu si decudu, a instituí unu comitetu esecutivu constatatoriu din o presidenta, o vice-presidenta, o cassiera, dóce secretare si 12 persóne. Acestu comitetu se va intruni dupa trebuintia.

Chiamarea comitetului este:

1) de a primí tóte ofertele de ori-ce natura aru fi ele spre scopulu mai susu disu;

2) de a le inaintá la locul destinatiunii loru.

Dupa aceste au purcesu imediatu la alegerea comitetului esecutivu, si s'au alesu:

Presidenta: Juditha Macellariu. Vice-presidenta: Maria Hannia. Cassiera: Agnes Popa. Secretare: Caliope Boiu si Maria Cosma.

Celealte 12 persóne: Ioana Badila, Ana Bechnitiu, Eleuteria Cristea, Maria Cuntianu, Sabina Brote, Ana Hodosiu, Ana Moga, Alessandrina Mateiu, Ermina Pacurariu, Iosefina Pascheviciu n. Dunca, Elena Popescu si Iosefina Racuciu.

La siedintiele comitetului au dreptu a participá cu votu consultativu tóte Dómnelle contribuitoare.

Dupa aceste procesulu verbalu s'a cetitu si subscrisu.

Datu Sibiiu cá susu.

Juditha Macellariu m. p., Ana Bechnitiu m. p., Maria Cosma m. p., Ana Hodosiu m. p., Caliope Boiu m. p., Ermina Pacurariu m. p., Marina Romanu m. p., Agnes Popa m. p., Iosefina Racuciu m. p., Alessandrina Mateiu m. p., Aneta Stoica m. p., Maria Cuntianu m. p., Sofia Popa-Radu m. p., Ana Kremer m. p., Sabina Brote m. p., Maria Ohnitiu m. p., Maria Streulia m. p., Constantia Tobiasiu m. p., Elena Adamoviciu m. p.

Comitetulu dameloru române din Sibiiu a emisu urmatorulu

Apelu catra Române.

In faci'a conflagratiunii din orientulu Europei, conflagratiune ce are sè atinga si a atinsu dejá pe fratii si surorile nóstre din Romanîa, noi, conduse de simtiulu inimei nóstre, si inspirate totu-de-una de instinctulu sublimu alu umanitáti, nu putemu stá indiferente la ceea ce fratii si surorile nóstre, ei, sângele nostru, voru avé de a îndurá in acésta mare drama ce se prepara si s'a inceputu dejá pe frumósele, istoricele si de vechiu sânge fumigândeale tiermuri ale Danubiului.

Pentru aceea Românele din Sibiiu s'au intrunitu astadi cu scopulu de a veni si ele cu mijlócele loru possibili in ajutoriulu ostasiloru români raniti si in usiorarea suferintieloru familieloru acelor ostasi, ori au cadiutu séu voru cadé in lupta; si spre acestu scopu si-a formatu unu comitetu esecutivu.

Simtiulu de fice, mame si surori ne impune acésta detorintia.

Inim'a noastră totu-de-una tremura si s'apasa de durere, candu audimu că se face resboiu; pentru că ne dóre de sângele ce se vérsa prin puterea armelor. Dar candu resboiulu este inevitabilu, atunci inim'a noastră se deschide, si striga ajutoriu pentru cei ce suferu prin foculu armelor!

Acést'a e totu ce noi putemu face.

Sè venimu dar si sé dăm ajutoriulu nostru possibilu intru realizarea scopulu ce ne-amu propusu. Sè ne intrunimu cu tótele intru a aduce sacrificiuri, pentru scumpu sângele nostru, si pentru sacr'a noastră religione.

Invităm dar cu iubire pe tóte românele surori ale noastre, cari consintu cu scopulu ce ne-amu propusu, că sé binevoiesca a-si aduce fia-care obolulu seu.

Ne permitemu a face atente pe binevoitórele oferente cá :

1. Fasi'a din pânza sé aiba o latíme de 6 pana la 12 centimetri si lungime de 4 pana la 15 coti. Aceste fasii se rupu ori se taia in lungimea pânzei, ér la capetâiele fasiei se notéza cu negrela, câta lungime are.

2. Fasi'a de flanelu, din flanela fina si noua, se rupe in lungime si nu trebuie innadite; lungime si latíme, cá si cele de pânza.

3. Fasi'a de tifonu nou, lungime de 8 coti, latimea de 6 pana la 12 centimetri.

4. Triangule, din pânza noua séu vechia, sé se taia din patrate ale caroru margini sé aiba 36 pana la 48 centimetri.

5. Compresse. Pânza vechia de olanda séu de bumbacu, de latíme de 12 centimetri si de lungime de 12 pana la 36 de centimetri.

6. Scam'a trebuie sé fia facuta din pânza de atia vechia, curata si móle. Este bine a nu amestecá scam'a cu fire de diferite grosime, ci a asortá fia-care deosebitu in harthia alba si curata. Numai cu degete curate si sanetóse sé se lucreze scam'a : ori ce necuratenia a scamei póte fi vatematóre ranitiloru.

7. Cércéfuri adeca pânza vechia de diferite marimi se intrebuintéza multu la greu raniti, cum si vat'a fina neintrebuintiata, pânza de cauciucu, musiamá subtíre.

Ofertele sunt a se adresá : la president'a comitetulu *Juditha Macellariu* in Sibíiu (Hermannstadt.)

Comitetulu va dá ratiuni in publicu despre ofertele incurse si despre administratiunea acelor'a la loculu destinatiunii lor.

Sibíiu, 17 maiu 1877.

Comitetulu.

Cronic'a resboiului.

(H.) Evenimentele in orientu se incurca din ce in ce mai tare. Telegrafulu ni aduce mai in fia-care di suprinderi nóue.

Noutatea cea mai importanta pentru noi se resume in cuvintele : **Romani'a si-a proclamatu independinti'a** si totu-odata a declarat resboiu Turciei. Faptulu acest'a s'a petrecutu la 19/21 l. c. in Bucuresci, votându-lu atátu camer'a, câtu si senatulu in unanimitate.

In legatura cu acést'a s'a votatu si crearea unei decoratiuni militare.

In diu'a urmatóre, adeca la 10 22 maiu s'a serbatu la Bucuresci aniversari'a a diece a suirii pe tronul a principelui Carol. Entusiasmulu a fostu mare. Sér'a orasiulu s'a iluminatu.

Armat'a româna ocupa cu demnitate posturile sale pe malulu Dunării. Tóte scirile respândite de diuarele inimice Româniloru despre armat'a româna sunt niste minciuni infame. Entusiasmulu ostasiloru români e mare, sunt bine prevediuti cu arme si munitiuni, au ofiieri abili, si in câtu privesce hran'a — sunt bine prevediuti, atátu ei, câtu si caii lor.

Armat'a russa de la Dunare continua operatiunile sale. Ea se intinde din ce in ce peste tóta Romaní'a. Deja a trecut Oltulu si a petrunsu pana cam catra Turnu-Severinu. Cartirulu generalu e in Ploiesci, unde siede si marele duce Nicolae, carele are sé se mute la Cotroceni, in palatulu de véra alu principelui Carol. Tiarulu inca se astépta la Ploiesci, ma se afirma cá are sé sosésca acolo la 2 juniu st. n. Terminulu acest'a se considera cá semnalu, pentru cá Rusii sé incépa a trece Dunarea. Se dice, cá trecerea are sé se faca la patru puncte, a nume la : Braila, Giurgiu, Calafatu si Turnu-Severin.

Apropierea armatei russe de graniti'a Ardélulu a indemnatu si pe **Austro Ungaria** a tramite unu corpu de armata in Ardélu Diuarele din Oradea-mare, Aradu si Timisióra anuncia, cá pe acolo se transpórta mereu ostasi catra Ardélu.

Armat'a turca va avé unu rolú fórtu greu, cáci — pe candu Russi'a dispune de unu milionu de soldati — Turci'a abiá are 300,000. Cu tóte aceste turcii facu tóte opintirile. Sultanulu a proclamatu resboiulu santu si va plecá insu-si la câmpulu bataliei, ducéndu si stégulu profetulu. La Constantinopolu s'a inceputu a se formá o legiune polóna, inse polonii nu pré voiescu sé se inscrie, numai 60 de insi s'au adunatu. Apoi turcii facu rescóle dinnapoia armatei russesci in Asi'a, si in asta privintia au si raportatu óre-care successu.

Din Asia sosescu sciri despre batâi mai multe. Turcii au ocupatu de la Rusi portulu si orasiulu Sucum-Kaleh, si de acolo facu mari stricatiuni óstei russesci, atítiandu rescóla in dosulu ei intre cerchezi. De alta parte centrulu óstei rusesci inaintéza din ce in ce mai multu spre Kars; de curendu a ocupatu orasiulu Ardahan, unde turcii au perdutu 60 de tunuri, munitiuni si viptuale multe si o multíme de morti!

I.

Corespondintia particulara.

Bucuresci 18/20 maiu. De candu v'am tramisu ultim'a mea scrisóre, s'au petrecutu evenimente mari la noi. Nu le voi schitiá. In privintia acelorasi viní tardtu cu raportulu meu. Sum convinsu, cá le-ati aflatu din diuare. Ceea ce voi sé adaugu eu, este sé ve semnalezu spiritulu publicu, cu care se intimpina acele evenimente.

Diuarele inimice Româniloru nu se sfiescu a scóte la lumina in tóte dílele o multíme de scornituri din cele mai perfide relative la noi Români. Este dara datorí'a mea, d'a ve asigurá, cá adevérule este tocmai contrarulu acelor sustínute de diuarele numite.

Fia siguri fratii nostri din ori ce parti, cá noi avemu inim'a la locu si cumpenimu bine tóte circum-

stantiele. Resboiulu presinte a stinsu ur'a de partide din pepturile năstre. Toti avemu o programa : Măntuirea patriei ! Éta cuventulu care ne electriséza, care ne entusiasméza !

Căci, tocmai fiindu că pericolulu e mare, si entusiasmulu nostru este d'asemene. V'am scrisu despre ofertele ce se facu in tōta tiér'a pentru armata. Sè adangu acuma apelurile diferiteloru corporatiuni si persōne facute in interessulu santei cause.

Apelulu dameloru din Iasi credu că v'a sositu. (L'amu publicatu in nrulu trecut. Red.) Éta că si Societatea internationala de dame face apelu la caritatea membriloru si filantropiloru, rugându-i a contribui la usiorarea suferintieloru, prin oferire de bandage pentru raniti; ofrandele se voru luă in primire, calea Mogosióie, casele Filipescu la gradin'a de copii. Comitétulu dà si o descriere de bandagele usitate la raniti. Éta-le : 1) Fasia, din pânza vechia de olanda, ori de America nōua ; 2) Fasia de flanela, din flanela fina si nōua ; 3) Fasia de tifonu nou ; 4) triangule, din pânza nōua séu vechia ; 5) compresse, pânza vechia de Olanda séu de bumbacu ; 6) scam'a trebuie sè fia facuta din pânza de atia vechia, curata si mōle. Este bine a nu amestecá scam'a cu fire de diferite grosime, ci a ascortá fia-care deosebire in hârthia alba si curata. Numai cu degete curate si sanetōse sè se lucreze scam'a ; ori ce necuratienia a scamei pōte fi vatematōre ranitiloru ; 7) cercéfuri, adeca pânza vechia de diferite marimi, se intrebuintiéza multu la greu raniti, cum si vata fina neintrebuintiata, pânza de cauciucu, musiana subtire (tafta.)

Comitétulu centralu alu Societătii Crucii-rosie din Romani'a inca face unu apelu la toti medicii si farmacistii, precuin si la tōte iniméle generōse, cerendu concursulu tuturoru pentru dezvoltarea acestei institutiuni umanitare. Cu ocasiunea resboiului turco-sêrbu unu numeru insemnatu de medici si farmacisti s'au pusu la dispositi'a acestei Societăti si au adusu insemnate servicii pe câmpulu de lupta. Astadi, cându teatrulu resboiului pare a fi in parte si pe teritorulu nostru, nu ne indoimu, că acele inime generōse se voru grabi a responde la apelulu ce li se face.

„Preoti cu crucea 'n frunte!“ Astfelu a cantatu bardulu de peste Carpati. Cantulu lui a petrunsu si aici. In fati'a evenimenteloru grave s'a formatu aici unu comitetu alu preotiloru, care face apelu catra preotii din tiéra si din capitala. In acestu apelu se dice : „Nu putemu, nu scimu a manui arm'a, spre a ne inspirá de spiritulu lui Farcasiu ; sè facemu dar câtu putemu, spre a usiorá suferinti'a celoru ce manuescu arm'a pentru tiéra.“

Amiculu nostru comunu, dlu dr. I. C. Dragescu face unu apelu in „Romanulu“ catra dōmnele romane de peste Carpati, invitandu-le in termini fōrte caldurosi sè ajutōre cu bani si cu scama si bandage pe ostasii romani raniti. (A se vedé unu apelu analogu alu dlui Dragescu in nrulu trecut alu „Familiei“, in corespundinti'a din Craiova. Red.)

In fine trebuie sè constatu, că nici israelitii nostri n'au remasu nepasatori. Unu comitetu compusu din ei face unu apelu catra toti coreligionarii loru. In acestu apelu intre altele cetimu urmatōrele : „Tiér'a in care ne-amu nascutu reclama in timpulu de fatia sè-i platimu o mica particica din ceea ce ne-a datu din diu'a născerii năstre . . . Patri'a nōstra are nevoia de concursulu tuturoru fiiloru sei. Ori ce divergintia

si deosebire dispere in fati'a acestei nevoi. Fiti fiii ei buni !“

—f—

II.

Sciri de prin alte diuare.

Luptele de la Oltenitia. „Romanulu“ scrie cu datulu 4/16 maiu aceste : „Pe la 6¹/₂ ore bateriele române de la Oltenitia au deschisu foculu a supra nōueloru baterii asiediate de Turci la Turtucaia. Bateriele turce au inceputu sè respunda. Acésta lupta de artileria a duratu numai o óra si jumetate. Obusele turcesci din care d'asta-data mai multe au eclatatu, au fostu mai tōte reu indreptate. In Oltenitia n'a ajunsu nici una si cele mai multe au caditu spre Carantina vechia, unde d'asta data nu erau nici tunari nici trupe române. Prim'a bateria româna care mai dilele trecute respunsese la bombardarea din Turtucaia, fusese in adeveru asiediatu la Carantina vechia. Se pare inse, că Turcii nu bagasera de séma că acea bateria sischimbasese in urma positiunea si astu-felu si-perdura focurile contra Carantinei vechi, cu totulu pustie. In totu timpulu bombardării de-a séra, trupele năstre n'au avutu nici unu mortu, nici unu ranitu ; numai o rōta de tunu fu lovita de o sburatura de abusu. Oficiarii nostrii asigura că obusele baterieloru năstre eclatau dreptu d'a supra baterieloru turcesci.“

„Timpulu“ publica o corespundintia din Oltenitia cu datulu 4/16 maiu din care estragemu urmatōrele : Lupt'a intre Turci si Români a inceputu éra eri pe la órele dōue dupa miédiadi. D'atunci pâna adi, dōue ore dupa amédiadi, putemu dice, că aerulu din acésta parte a Dunării a fostu mereu intiesatu de mrosulu si fumulu prafului de pusca.“ Apoi vorbindu de entusiasmulu generalu si de solidaritatea nationala, corespundintele continua : „Cei alti soldati cari erau departe de lupta, ardeau d'o impaciintia copilarésca d'a luá si ei parte. Dorobantii cu osebire strigau mai tare sè mérga si ei. Dar cum nu li s'a permisu implinirea acestei dorintie, câti-va au inceputu sè jóce de ciuda. De si lupt'a de eri a tinutu vr'o cinci ore, nici o perdere din partea Româniloru, pe candu din partea Turciloru s'a vedintu multi cadindu, intre cari si unu oficieru.“

Bombardarea Islasului. „Romanulu“ din 5/17 maiu scrie, că in diu'a precedentu pe la 1 óra si jumetate unu monitoru turcu a inceputu sè bombardeze Islasulu. Bateria romana a ripostatu indatu. Lupt'a a tinutu o óra. Din partea Româniloru a caditu unu sergentu maioru de calarasi. Monitorulu turcu a fostu lovitu de patru proiectile, din cari un'a a lovitu reu catartulu. Astfelu elu a fostu nevoitu a se retrage in portulu de la Nicopoli.

In diu'a urmatōre bombardarea s'a continuatu. Turcii au voit sè stabilésca in fatia o bateria. Inse bateri'a româna a deschisu indatu a supra turciloru unu focu viu, care i-a opritu a se stabili. Mai multe ore a urmatu o canonada fōrte viua intre bateri'a româna si o reduta turcésca. Români n'avura nici o perdere.

Si Garibaldi si-a innaltiatu graiulu in caus'a româna. „Telegrafulu“ din Bucuresci publica unu respunsu alu eroului legendaru la o epistola a dlui capitanu Dunca. Éta ce dice elu intre altele : „Me intrebti, ce trebuie sè faceti ? E bine, supune tinerimii române, că si voi, cá si bulgarii, grecii, macedonenii,

tesalenii, albanesii, epirotii si celelalte popóre ale orientului, trebuie sè combateti, sub drapelulu liber-tății, pana veti goní semilun'a dincolo de Bosforu.“ Totu acestu diaru afla, că mai multi din vechii gari-baldiani sunt hotariti a merge in Roman'ia spre a luptă pentru caus'a româna.

III.

Depesie telegrafice.

Bucuresci 23 maiu. Prinr'unu ordinu de di principele Carol enuncia, că a primitu comand'a suprema peste armata.

Bucuresci 23 maiu. Presiedintele ministeriului Jonu Brateanu a salutatu pe principele că pe primul domnitoru neatêrnatoru alu Roman'iei. Principele a respunsu, sperându că si puterile mari voru recunósce neatêrnarea Roman'iei, căci acést'a e garan-ti'a pacii de la Dunare.

Bucuresci 23 maiu. In tóte luptele de pân'acuma, Români au perdutu numai 6 morti si 3 raniti.

Bucuresci 23 maiu. Iluminatiunea de eri a reesitu fôrte frumosu. Pe stradele de frunte undulau mîi de ómeni. La 9 óre marele duce Nicolae cu principele Carol si cu principess'a Elisabeta, au facutu o preamb-laze cu trasur'a prin orasiu, si fure intimpinati cu esclamatuni de „Hurrah!“ Apoi se dusera toti trei la teatru, unde asistara la o represintatiune de gala.

CE E NOU?

Ilustratiunile din nrulu presinte infatisiéza portretele comandantiloru supremi ai ambeloru ostiri intrate in lupta. Comandantulu siefu alu armatei rus-se de la Dnnare, marele duce Nicolae Nicolaeviciu, e fratele celu mai tineru alu tiarului. Fu nascutu in 8 aug. 1831. A luat parte si la asediulu de la Sebastopol. S'a insuratu la 1856, cu Alesandra Petrovna, fic'a mai mare a principelui de Oldenburg; a.e. doi fii, pe Nicolae, care acuma e de 20 ani, si pe Petru, care e de 13 ani. In resboiulu actualu dinsulu are unu rol importantu. Vom vedé, cum lu-va jucá. — Generalissimulu Abdul-Kerim, e unu betrânu cam de 70 ani, dinsulu e cunoscutu deja cetitoriloru nostri.

Seirile de pe campulu de resboiu devinindu din ce in ce mai interesante, amu dispusu cá si ceti-torii nostrii sè fia câtu mai bine informati. Corespun-dintii nostrii din Roman'ia se totu inmultiescu. Ast-felu anuciámam cu placere, cè din Iasi dlu P. V. Gri-goriu, a carui lira de mai multe ori a incantatu publi-culu nostru, a avutu amabilitatea d'a primí sarcin'a de corespundinte alu nostru.

Doi colaboratori noi introducemu in nrulu presinte in fói'a nóstra. Dlu George Sion, autorulu articolului din fruntea nrului presinte, este nepotulu bine meritatului nostru poetu cu acel'a-si nume, si studiéza drepturile la Paris. Precum se póte vedé din acestu studiu seriosu, literatur'a nóstra are sè se as-tepte la multe lucrări interesante din condeiulu nou-lui nostru colaboratoru. Alu doile e, dlu G. D. Teo-dorescu, autorulu mai multoru studii literarie fôrte pretiósce, carele ne-a promis a ne tramite in curendu si unu articolu. Dlu Teodorescu a scosu de sub ti-

paru dilele trecute o nóua lucrare a sa, o brosiura in-titulata: „Cercetări a supra proverbeloru române, — cum trebuiescu culesu si publicate.“ Vom revini.

Diu'a de 3/15 maiu in Blasiu in anulu acest'a nu s'a serbatu de felu, căci tinerimea fu oprita d'a-si puté manifestá simtiemintele sale. Indignatiunea fu mare.

3/15 maiu in Sibíiu s'a serbatu in sal'a de la „Coróna.“ Petrecerea sociala fu fôrte animata si durá pana la 2 óre. Fiindu petrecerea anuciata numai in diu'a aceea, sexulu frumosu a fostu putinu reprezentatu. Intre cele presente vediuramu pe dn'a I. Macellariu, cu dsiórele Constantia si Elena, dnele E. Popescu, M. Cosma, dsiórele Sabina si Constantia Brote, Mariti Bologna, M. Nasta si Ana Cremeru. Dintre dd. amin-tescu pe dnii consiliari Bologna, Macellariu, prot. Hannia. Tinerimea a fostu intréga de la tóte institu-tele locali. La mésa in decursulu pauzei se tinura di-verse toaste. Insa-si festivitaea fu deschisa prin o cuventare frumósá din partea jur. Negrea.

Esundarea apelor. Din partile Muresiului ni se raportéza din mai multe locuri, că acestu ríu la in-ceputulu acestei septemani a esundatu grozavu. Alba-Julia e asié dicédu incungiuurata de apa, podulu de la Branisca s'a cufundatu, o mare parte a Aradului e sub apa, comunicatiunea pe calea ferata intre Aradu si Aradulu nou e suspendata, hotarele multoru comu-ne sunt esundate de totu. Asemene se anuncia, că si Timisiulu a esundatu, facédu pagube mari.

Suvenirea mortiloru.

Ioanu Candrea, profesor in institutulu teolo-gicu-pedagogicu Andreianu in Sibíiu, asses. consist., deputatu alu sinodului archidieceasanu si congresului metropolitanu, membru alu comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului ro-manu, coreactoru alu „Scólei Romane“, dupa sufe-rintie indelungate, joi in 5/17 maiu a. c., si-a termi-natu viéti'a, plina de activitate, in alu 33 anu alu etátii la Gerbersdorf, locu de cura in Silesia prussia-na. Remasitiile pamentesci se asiediara spre eterna odihna in loculu susu numitu.

Voci din publicu.

Onorata redactiune!

Pretiuít'a fói'a „Familia“ a surprinsu sociétea nóstra intr'unu numeru alu seu cu o placere si bucuria de totu mare, impartasindu-i, cumca institutulu de creditu si de economíi in Sibíiu „Albina“ a votatu intr'una din siedintele sale distribuirea a 200 fl. v. a. in parti egale la patru societáti academice, intre cari a fostu numita si societatea nóstra. Primindu deci so-cietatea „Arborósa“ partea sa de 50 fl. v. a. mediatu prin pré cuviosi'a sa parintele Silvestru Morariu — archimandritulu diecesanu si consilieriu consistorialu in locu — comitetulu societátii profita de deosebit'a ocaasiunu de a aduce din partea sa onoratulu institutu „Albina“ multiemirile cele mai sincere in numele in-tregei societáti.

De la comitetulu societátii acad. „Arborósa“
Cernauti in 6/18 Maiu 1877.

C. Golembiowski
presiedinte.

Constantinu Morariu
secretaru.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.